

Odměna soudního exekutora

Právo soudního exekutora na náhradu nákladů při souběhu exekučního a insolvenčního řízení je nutné posuzovat ve shodě s judikaturou Ústavního soudu, podleníž se účelně vynaložené náklady exekuce, jejichž součástí je také odměna exekutora, nestávají součástí majetkové podstaty v insolvenčním řízení. Rozhodnutí soudu, jehož odůvodnění je založeno výhradně na právním závěru vysloveném v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo3182/2014, které Ústavní soud ve svých předchozích rozhodnutích shledal neústavním a které ani neobsahuje další argumenty ve prospěch právního názoru, podle něhož povinní nemusí hradit exekutorovi náklady exekuce, nelze považovat za přesvědčivé a odpovídající právu na spravedlivý (řádný) proces.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 2881/17 ze dne 15.5.2018)

Ústavní soud rozhodl v o ústavní stížnosti JUDr. I.L., soudního exekutora, Exekutorský úřad Praha 1 se sídlem P., zastoupeného Mgr. et Bc. K.L., advokátkou se sídlem P., za účasti vedlejších účastníků Ludvíka a Marie T., oba zastoupeni JUDr. O.N., advokátem se sídlem K., proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 19. 7. 2017 č. j. 12 Co 630/2016-181, tak, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 19. 7. 2017 č. j. 12 Co 630/2016-181 bylo porušeno právo na spravedlivý (řádný) proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 19. 7. 2017 č. j. 12 Co 630/2016-181 se ruší.

Z odůvodnění

I.

1. Stěžovatel se, s odvoláním na porušení čl. 11 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí krajského soudu, kterým bylo změněno usnesení vydané stěžovatelem jako soudním exekutorem.

II

2. Z obsahu napadených rozhodnutí a ústavní stížnosti vyplývá, že usnesením soudního exekutora ze dne 23. 8. 2017 č. j. 099 EX 2781/10-157 bylo rozhodnuto o zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. a o nákladech řízení tak, že oprávněná ani povinní nemají vůči sobě právo na náhradu nákladů řízení. O svých nákladech stěžovatel rozhodl tak, že se mu vůči povinným přiznává právo na náhradu nákladů exekuce ve výši 21 420,42 Kč a, vzhledem k tomu, že již byly vymoženy, nestanovuje se lhůta k jejich zaplacení.

3. Krajský soud k odvolání povinných změnil nákladový výrok tak, že se soudnímu exekutorovi náhrada nákladů řízení nepřiznává, ve zbytku napadené rozhodnutí potvrdil. Důvodem byla skutečnost, že k zastavení exekuce došlo z důvodů zániku pohledávky v důsledku rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 19. 3. 2015 č. j. KSBŘ 28 INS 19946/2012-B-32, o splnění oddlužení povinných v insolvenčním řízení a osvobození od placení pohledávek podle § 414 zák. č. [180/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, insolvenční zákon (dále jen "insolvenční zákon"). Odvolací soud poukázal na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo3182/2014, podle něhož se § 5 odst. 1 písm. a) a b) insolvenčního zákona vztahuje na všechny věřitele úpadce. Podle Nejvyššího soudu je tímto věřitelem nutně i soudní exekutor, kterému v průběhu exekuce vznikají náklady

uvedené v § 87 odst. 1 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (dále jen "exekuční řád"), a je tak povinen po zahájení insolvenčního řízení jako věřitel úpadce přihlásit náklady exekuce - tedy svoji pohledávku (ať již vymahatelnou podle příkazu k úhradě nákladů exekuce nebo ne) do insolvenčního řízení. Osvobození povinných (jako dlužníků) od placení pohledávek podle § 414 insolvenčního zákona, které jim v daném případě bylo přiznáno usnesením insolvenčního soudu, se vztahuje jak na samotnou vymáhanou pohledávku oprávněné, tak i na pohledávku exekutora na nákladech exekuce, které postupně vznikají v průběhu exekučního řízení. Za tohoto stavu nelze soudnímu exekutorovi ve vztahu k povinným, které by jinak (s ohledem na příčiny vedoucí k zastavení exekuce) tížila povinnost k náhradě nákladů soudního exekutora ve smyslu § 89 věty první exekučního řádu, takovou pohledávku přiznat.

4. Stěžovatel s právními závěry soudů nesouhlasí, zejména odmítá názor soudu, podle kterého se měl domáhat uspokojení své pohledávky na nákladech exekuce cestou přihlášky v insolvenčním řízení, a to (i) za situace, kdy již byla před podáním insolvenčního návrhu v právních předpisy stanovené minimální výši (resp. nad tuto výši) uspokojena. Podle § 2 písm. h) insolvenčního zákona je přihláška pohledávky procesní úkon, kterým věřitel uplatňuje uspokojení svých práv v insolvenčním řízení. V rozsahu částečného uspokojení své pohledávky však stěžovatel v této fázi již věřitelem povinných, resp. dlužníků v insolvenčním řízení nebyl. Jeho pohledávka byla totiž již před podáním insolvenčního návrhu, tj. v období od 5. 12. 2011 do 6. 8. 2012, kdy byly realizovány srážky z důchodů povinných, ze kterých částečně uspokojil pohledávku oprávněné a provedl odpočet svých nákladů, uspokojena.

III

5. Krajský soud ve vyjádření k ústavní stížnosti uvedl, že výhrady stěžovatele nepovažuje za důvodné, setrvává na svých názorech a plně odkazuje na odůvodnění svého rozhodnutí. Protože vyjádření soudu neobsahovalo žádné nové, pro posouzení věci významné skutečnosti, nezasílal je Ústavní soud stěžovateli k replice.

6. Vedlejší účastníci, v exekučním řízení povinní, ve vyjádření k ústavní stížnosti uvedli, že s námitkami stěžovatele nesouhlasí, napadené rozhodnutí bylo vydáno po právu a ústavní stížnost považují za neopodstatněnou.

7. Vedlejší účastník, v exekučním řízení oprávněný, se k ústavní stížnosti nevyjádřil.

IV

8. Poté, co Ústavní soud konstatoval, že ústavní stížnost je přípustná, je podána včas a splňuje ostatní náležitosti vyžadované zákonem [§ 30 odst. 1, § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu")], seznámil se s obsahem připojeného spisu a přezkoumal, že tvrzení obsažená v ústavní stížnosti mají oporu v listinných podkladech, dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

9. Ústavní soud v souladu s ustanovením § 44 zákona o Ústavním soudu uvážil, že ve věci není třeba konat ústní jednání, neboť by nijak nepřispělo k dalšímu, resp. hlubšímu objasnění věci, než jak se s ní seznámil z vyžádaného spisu a z písemných úkonů stěžovatelky a účastníků řízení. Nenařizení ústního jednání odůvodňuje i skutečnost, že Ústavní soud nepovažoval ani za potřebné provádět dokazování.

V

10. Ústavní soud předesílá, jak ustáleně judikuje, že je oprávněn přezkoumat správnost aplikace

podústavního práva a zasáhnout do rozhodovací činnosti civilních soudů za předpokladu, že nepostupují v souladu s principy obsaženými v hlavě páté Listiny.

11. K otázce náhrady nákladů řízení se Ústavní soud ve své judikatuře vyjadřuje rezervovaně tak, že spor o náhradu nákladů řízení, i když se může dotknout některého z účastníků řízení, zpravidla nedosahuje intenzity znamenající porušení základních práv a svobod. Otázka náhrady nákladů řízení by však mohla nabýt ústavněprávní dimenze v případě extrémního vykročení z pravidel upravujících toto řízení nebo zjevného a neodůvodněného vybočení z výkladového nebo aplikačního standardu, jenž je v soudní praxi obecně respektován (např. nálezy sp. zn. III. ÚS 1817/07, III. ÚS 1203/11). Podle právního názoru vysloveného v nálezu sp. zn. I. ÚS 1531/07 otázka náhrady nákladů dosahuje ústavněprávní dimenze zejména tehdy, jestliže postup soudu vybočuje z pravidel upravujících toto řízení v důsledku závažného pochybení soudu. S ohledem na zjištěné skutečnosti Ústavní soud dospěl k závěru, že právě k výše uvedenému porušení principů obsažených v Listině došlo.

12. Ústavní soud se ve své nedávné judikatuře (nález sp. zn. IV. ÚS 378/16 a navazující nálezy sp. zn. IV. ÚS 2264/16, I. ÚS 2898/16, III. ÚS 1731/16, III. ÚS 2372/16, II. ÚS 3604/15 a další) výslovně vymezil vůči závěrům vysloveným v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3182/2014, podle něhož je soudní exekutor povinen po zahájení exekučního řízení na majetek v exekuci povinného vydat do majetkové podstaty úpadce jím v exekuci vymožené plnění bez odpočtu nákladů exekuce a jako věřitel úpadce náklady exekuce (svoji pohledávku) přihlásit do insolvenčního řízení. Ústavní soud shledal rozhodovací praxi soudů vycházející z tohoto usnesení Nejvyššího soudu jako protiústavní.

13. Ústavní soud v podrobnostech na tyto nálezy odkazuje, přičemž vyzdvihuje, že z uvedené judikatury vyplývá, že soudy jsou povinny v případech vydávání výtěžku exekuce do insolvenčního řízení postupovat podle § 46 odst. 7 exekučního řádu tak, že insolvenčnímu správci exekutor vydá vymožené plnění po odpočtu nákladů exekuce.

14. V projednávané věci, byť s částečně odlišným průběhem exekučního a insolvenčního řízení, avšak se srovnatelnou problematikou řešící právo soudního exekutora na náhradu nákladů při souběhu exekučního a insolvenčního řízení, je proto nutné vycházet se závěrů vyslovených v citované judikatuře Ústavního soudu, jimiž je senát Ústavního soudu vázán, a podle nichž se účelně vynaložené náklady exekuce, jejichž součástí je také odměna exekutora, nestávají součástí majetkové podstaty v insolvenčním řízení.

15. Odůvodnění rozhodnutí krajského soudu je založené výhradně na právním závěru vysloveném v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3182/2014, který Ústavní soud shledal jako neústavní, další argumenty ve prospěch právního názoru, podle něhož povinný nemusí hradit exekutorovi náklady exekuce, neobsahuje. Ústavní soud v této souvislosti připomíná, že otázkou požadavků na řádné odůvodnění soudního rozhodnutí (resp. rozhodnutí orgánu veřejné moci) se již zabýval mnohokrát, přičemž své postuláty formuloval v celé řadě svých rozhodnutí (např. nálezy sp. zn. IV. ÚS 3441/11, IV. ÚS 1834/10). Z jeho ustálené judikatury k otázce přezkoumatelnosti a přesvědčivosti rozhodnutí obecných soudů především vyplývá, že právu na spravedlivý (řádný) proces odpovídá povinnost soudů svá rozhodnutí řádně odůvodnit a v tomto rámci se adekvátně, co do myšlenkových konstrukcí racionálně logickým způsobem vypořádat se všemi důkazy i s argumentačními tvrzeními uplatněnými účastníky řízení (srov. rozhodnutí vydaná ve věcech sp. zn. I. ÚS 2701/07, III. ÚS 521/05, III. ÚS 151/06, III. ÚS 961/09, II. ÚS 435/09, IV. ÚS 2445/14).

16. Ústavní soud nicméně nijak nepředjímá další závěry soudu ohledně povinnosti k úhradě nákladů řízení soudního exekutora, které budou přijaty s ohledem na konkrétní okolnosti věci. Považuje však za nutné, aby krajský soud posoudil odvolání povinných ve světle citované judikatury Ústavního

soudu.

17. Na základě výše uvedeného Ústavní soud podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a) a § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu rozhodl, jak je ve výroku I. a II. nálezů uvedeno.

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)